

Д. А. Купрієнко

В. В. Саган

Н. П. Левчук

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПАЛЬНО-МАСТИЛЬНИМИ МАТЕРІАЛАМИ: АНАЛІЗ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

У статті проаналізовано стан нормативно-правового регулювання діяльності служби забезпечення пально-мастильними матеріалами Державної прикордонної служби України. У обов'язках посадових осіб служби визначені завдання: щодо контролю за якістю і належним використанням пального; планування заходів з ефективності й доцільності використання та економії пального; утримання, удосконалення та експлуатації складів пального, пунктів заправлення та інших об'єктів служби пального; належного використання, обслуговування та зберігання технічних засобів; організації, обліку і звітності у службі; збирання, здавання і належного використання відпрацьованих нафтопродуктів тощо. Але керівними документами Державної прикордонної служби України та Міністерства внутрішніх справ України не визначений порядок виконання зазначених завдань.

На думку авторів, саме завдання, що регламентують порядок та умови зберігання пально-мастильних матеріалів, спеціальних рідин на складах пального та пунктах заправлення; завдання контролю якості пального; обслуговування технічних засобів служби забезпечення пально-мастильних матеріалів принципово важливі для організації діяльності підрозділів охорони державного кордону та повинні бути врегульовані.

К л ю ч о в і с л о в а: нормативно-правове регулювання, пально-мастильні матеріали, посадові обов'язки, служба забезпечення, тилове забезпечення.

Постановка проблеми. Будь-яка діяльність посадових осіб, які здійснюють організацію та ведення військового (корабельного) господарства в Державній прикордонній службі України (ДПСУ) повинна бути чітко регламентована. В органах охорони державного кордону (ООДК) ДПСУ військово майно є номенклатурою відповідних служб забезпечення. Чітке нормативне регулювання забезпечення військовим майном відповідної номенклатури органів та підрозділів охорони державного кордону (ОПОДК) дозволяє уникнути подвійного тлумачення вимог, що висуваються. З цією метою посадовим особам ОПОДК, які здійснюють організацію та ведення військового (корабельного) господарства, відповідають за нього, визначено керуватися Статутом внутрішньої служби Збройних Сил України, іншими нормативно-правовими актами, посадовими інструкціями, а також наказом Адміністрації ДПСУ № 134 «Про затвердження Порадника з військового (корабельного) господарства Державної прикордонної служби України» [1].

У ст. ст. 82, 83, 84 розд. 3 «Обов'язки посадових осіб, військовослужбовців рядового складу» Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України визначені посадові обов'язки начальника служби бригади; у ст. 96 деталізовані посадові обов'язки начальника служби пально-мастильних матеріалів бригади [2].

Наказом Адміністрації ДПСУ від 24 червня 2008 року № 544 «Про затвердження Настанови щодо забезпечення палимом органів Державної прикордонної служби України» визначені права та обов'язки посадових осіб служби пального [3].

Керівними документами [2], [3] передбачено, що на начальника служби пально-мастильних матеріалів (ПММ) ООДК покладаються обов'язки: щодо забезпечення контролю за якістю і

належним застосуванням пального; планування необхідних заходів з питань ефективності й доцільності використання та економії пального; організації утримання, удосконалення та експлуатації складів пального, пунктів заправлення та інших підпорядкованих об'єктів служби пального відповідно до діючих нормативних документів; забезпечення належного використання, обслуговування та зберігання технічних засобів; організації і ведення обліку та звітності у службі ПММ; збирання, здавання і належного використання відпрацьованих нафтопродуктів тощо.

Аналіз керівних документів Адміністрації ДПСУ стосовно діяльності служби забезпечення (СЗ) ПММ та посадових осіб, які уповноважені забезпечувати завдання, покладені на СЗ ПММ, дає підстави вважати, що для реалізації завдань, визначених керівними документами [2] та [3], відсутні інші керівні документи, які регламентують порядок виконання таких завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню нормативно-правового забезпечення, що регламентує діяльність СЗ ПММ у ДПСУ, не приділено достатньої уваги. Разом із тим окремі питання нормативно-правового забезпечення ДПСУ були предметом досліджень багатьох науковців.

У своїй праці [4] М. Плахотний досліджує нормативно-правове забезпечення на етапі створення, становлення та розвитку Прикордонних військ та Державної прикордонної служби України.

В. Нікіфоренко у дослідженні [5] наголошує, що система законодавчого і нормативно-правового забезпечення у сфері охорони та захисту державного кордону України не повною мірою відповідає функціонуванню в умовах воєнного стану. Автор вказує на нагальну потребу вдосконалення законодавчого та нормативно-правового забезпечення ДПСУ.

О. Радченко у статті [6] встановив, що розвиток та інтеграційні процеси, які відбуваються у складових сектору безпеки та оборони, потребують удосконалення законодавства та нормативно-правового забезпечення.

Результати досліджень Р. Лящука [7] дозволяють стверджувати про необхідність створення єдиної системи нормативно-правового забезпечення діяльності підрозділів охорони державного кордону, підвищення правомірності та ефективності її функціонування.

Метою статті є вивчення поточного стану та перспектив удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності посадових осіб служби забезпечення пально-мастильними матеріалами у Державній прикордонній службі України, аналіз проблемних питань та надання пропозицій щодо їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо принципово важливі для якісної організації діяльності ОПОДК ДПСУ питання щодо забезпечення їх ПММ, спеціальними рідинами а також технічними засобами номенклатури СЗ ПММ.

Відповідно до наказу Адміністрації ДПСУ від 24 червня 2008 року № 544 «Про затвердження Настанови щодо забезпечення палим органів Державної прикордонної служби України» [3] органами управління СЗ ПММ є: в Адміністрації ДПСУ – сектор забезпечення ПММ управління тилового забезпечення Департаменту матеріально-технічного забезпечення; в регіональних управліннях – служба пального регіонального управління; в органах ДПСУ – начальник служби ПММ. Згідно з наказом Адміністрації ДПСУ [3, с. 3] начальнику сектору забезпечення ПММ управління тилового забезпечення Департаменту матеріально-технічного забезпечення Адміністрації ДПСУ надається право давати роз'яснення щодо застосування наказу Адміністрації ДПСУ.

Серед обов'язків, що покладаються на посадових осіб СЗ ПММ ООДК згідно з керівними документами [2] та [3] але не деталізовані іншими наказами Адміністрації ДПСУ, виокремлюємо такі аспекти:

- додержання правил охорони довкілля прикордонними підрозділами на об'єктах СЗ ПММ (склади пального, пункти заправлення палим тощо);
- забезпечення контролю якості пального згідно з чинними інструкціями та керівними документами;
- організація і ведення обліку та звітності;
- організація збирання та здавання відпрацьованих нафтопродуктів, охолоджуючих рідин;
- організація утримання, удосконалення та експлуатація складів пального, пунктів заправлення палим та інших підпорядкованих об'єктів СЗ ПММ відповідно до діючих нормативних документів;
- забезпечення належного використання, обслуговування та зберігання технічних засобів СЗ ПММ;

– складання актів за фактом перевірки прикордонних підрозділів на наявність та якість пального, спеціальних рідин, наявність та стан технічних засобів СЗ ПММ.

У контексті дослідження важливо звернути увагу на те, що 20 грудня 2016 року Адміністрацією ДПСУ видано наказ № 197 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів» [8], відповідно до якого втратили чинність такі.

Наказ Голови Державного комітету у справах охорони Державного кордону України – командувача Прикордонними військами України від 02.02.1996 № 62 «Про поширення дії наказу Міністра оборони України на Прикордонні війська України» (Інструкція з порядку поводження з отруйними технічними рідинами у Збройних Силах України, затверджена наказом заступника Міністра оборони України з тилу – начальника тилу Збройних Сил України від 02.02.1994 № 7) [9]. Відповідним наказом було регламентовано порядок поводження з отруйними технічними рідинами (ОТР); заходи безпеки при поводженні з ОТР; особливості транспортування, приймання, відвантаження, видачі, застосування та контролю якості ОТР на різних видах транспорту; порядок перевірки обліку, зберігання, витрат та законності списання ОТР; порядок збирання, зберігання та утилізації відпрацьованих ОТР; основні фізико-хімічні властивості, токсикологічні характеристики та області застосування ОТР.

До ОТР віднесено: етиленгліколь, охолоджуючі низькозамерзаючі рідини (антифриз, тосол) різних марок, рідини проти обледеніння, гальмівні рідини, спирт тетрагідрофуруриловий, масла синтетичні та мінеральні, бензини етильовані автомобільні.

На даний час в ООДК ДПСУ, враховуючи вимоги, викладені в наказі [9], кожного року з метою ознайомлення з правилами безпеки при роботі з ОТР, а також правилами надання першої медичної допомоги потерпілим при отруєнні, начальники ООДК ДПСУ, в яких зберігаються або застосовуються ОТР, організовують, а начальники СЗ ПММ ООДК проводять заняття з особовим складом з приймання, зберігання, видачі, транспортування та застосування ОТР. Під час таких занять обов'язково звертають увагу на характер дії ОТР, ознаки отруєння ними та першу медичну допомогу потерпілим. За результатами занять у кожному ООДК видавали накази про допуск особового складу ООДК до роботи з ОТР у поточному році.

Наказ Голови Державного комітету у справах охорони Державного кордону України – командувача Прикордонними військами України від 02.02.1996 № 63 «Про поширення дії наказу Міністра оборони України на Прикордонні війська України» (Інструкція про порядок збирання та здавання відпрацьованих нафтопродуктів, введена наказом Міністра оборони України від 23.02.1994 № 11) [10]. Даним наказом було регламентовано порядок збирання та здавання відпрацьованих нафтопродуктів під час проведення технічного обслуговування і ремонту автомобільної та бронетанкової техніки в ДПСУ. Відповідно до наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 577 «Про затвердження Інструкції з автомобільного та бронетанкового забезпечення в Державній прикордонній службі України» технічне обслуговування машин включає заправку, очищення, миття (промивання), перевірку (технічне діагностування), підтягування кріплень, регулювання агрегатів, складальних одиниць, механізмів і приладів, мастильні роботи тощо [11]. Також у зимовий час за низької температури додатково здійснюється заправлення систем охолодження двигунів машин рідинами типу тосол, антифриз або іншими на основі етиленгліколю, які не замерзають. При цьому до відпрацьованих нафтопродуктів належать: оливи, що втратили в процесі експлуатації відповідні якісні показники і відпрацювали встановлені терміни; бензин, дизпаливо, нафтові оливи, що застосовувались як промивні рідини; нафтопродукти, зібрані при очищенні резервуарів, трубопроводів, залізничних та автомобільних цистерн та іншого обладнання [10]. Наказом передбачалося, що всі ПММ, злиті з систем машин, а також ті, що відпрацювали запланований моторесурс, потребують збирання у відсотковому відношенні та вважаються відпрацьованими. За вимогами наказу [10] відпрацьовані нафтопродукти збирають (зливають) з картерів і баків для олив літаків, вертольотів, бронетранспортерів, автомобілів, тягачів, тракторів, стаціонарних і пересувних силових установок та інших машин; з масляних цистерн кораблів, картерів верстатів, підшипників з кільцевою системою змащування, ванн редукторів, трансформаторів турбін, гідравлічних систем машин і механізмів усіх видів та призначення. Також даним наказом визначалися норми збирання відпрацьованих олив та правила, що регламентують порядок їх збирання, зберігання та здачі (утилізації).

Наказ Голови Державного комітету у справах охорони Державного кордону України – командувача Прикордонними військами України від 02.02.1996 № 64 «Про поширення дії наказу Міністра оборони України на Прикордонні війська України» (Керівництво щодо поводження з етиловим спиртом у Збройних Силах України, затверджене наказом Міністра оборони України від 11.04.1994 № 24) [12].

В ООДК згідно з наказом [13] спирт застосовується в експлуатації, обслуговуванні та ремонті автомобільної і авіаційної техніки ДПСУ. Норми витрати спирту етилового для автомобільної техніки визначені наказом Держкомкордону України від 08.05.2001 № 289 (норма № 63, витрати гальмівних, охолоджувальних низькозамерзаючих рідин та етилового спирту на одну машину). Варто зазначити, що наказ [13] поширює на ДПСУ додаток № 2 до наказу Міністра оборони України від 06.01.1999 «Норми витрати пального, масел, мастил і спеціальних рідин при експлуатації, ремонті та консервації військової техніки й озброєння Збройних Сил України (для автомобільної техніки, виробів ракетно-артилерійського озброєння, інженерної техніки, виробів повітряно-десантних військ, озброєння хімічних військ, наземного обладнання виробів військово-повітряних сил, топогеодезичної техніки, засобів вимірювання, технічних засобів метеослужби, технічних засобів тилу й інших потреб військових частин і закладів)». Акцентовано увагу на наказі [13] через те, що накази [9], [10], [12], [14], [16] також видані Міністерством оборони України та поширювалися на ДПСУ. Проте вони втратили чинність.

Наказ Голови Державного комітету у справах охорони Державного кордону України – командувача Прикордонними військами України від 12.11.1999 № 512 «Про поширення дії наказу Міністра оборони України на Прикордонні війська України» (Керівництво по роботі військових складів пального у Збройних Силах України, затверджене наказом Міністра оборони України від 12.11.1999 № 112) [14]. При цьому відповідно до Настанови щодо забезпечення палимим органів ДПСУ [3, с. 50] (п. 216 розд. «Стан складів пального та заправних пунктів, організація приймання, зберігання і видачі пального та технічних засобів служби») визначено, що стан складів пального та заправних пунктів, організація приймання, зберігання і видачі пального та технічних засобів СЗ ПММ перевіряється відповідно до вимог Керівництва по роботі військових складів пального (ч. 3), затвердженого наказом Держкомкордону України від 12.11.1999 № 512 [14]. У Настанові щодо забезпечення палимим органів ДПСУ [3, с. 50] визначається, що порядок і умови приймання, зберігання і видачі пального та технічних засобів СЗ ПММ необхідно перевіряти з таких питань: розміщення обладнання та устаткування складу пального і заправного пункту; організація роботи з приймання, зберігання та видачі пального та технічних засобів служби; дотримання правил техніки безпеки під час виконання робіт на складі пального; стан протипожежного захисту.

Крім того, особливості приймання, зберігання та видачі пального розглянуто у наказі Держкомкордону України [14]. Відповідним наказом визначалося, що порядок приймання пального і документальне оформлення цієї операції визначається «Керівництвом з обліку озброєння, техніки, майна та інших матеріальних засобів у Збройних Силах України», затвердженим наказом Міністра оборони СРСР 1979 р. № 260 [15]. Наразі цей наказ та його вимоги не застосовуються у ДПСУ. Разом з тим інші керівні документи ДПСУ не визначають порядок приймання, зберігання та видачі пального, а також документальне оформлення цих операцій. Зауважимо, що наказом [14] визначалися важливі організаційні питання, розташування, обладнання та робота стаціонарного складу пального; вимоги до облаштування резервуарів для зберігання ПММ; вимоги до сховищ та навісів ПММ; порядок визначення кількості пального при прийманні, зберіганні та видачі; контроль якості пального; збирання та зберігання відпрацьованого пального та оливо; приймання, зберігання та видача технічних засобів; підготовка складів та заправних пунктів до роботи у весняно-літніх та осінньо-зимових умовах; розміщення, обладнання і робота польового військового складу пального; заправлення палимим наземної техніки, літаків та кораблів; захист, охорона та оборона військового складу пального; техніка безпеки під час роботи на військовому складі пального та заправному пункті тощо. Натомість на поточний момент керівними документами ДПСУ не врегульовані вище наведені питання.

Також є потреба акцентувати увагу на наказі [15], яким визначалися організація та порядок ведення обліку всіх видів озброєння, бойової та іншої техніки, ракет, боєприпасів, пального, палива, продовольства, речового майна, інженерного, хімічного, матеріалів та спеціальних рідин різного призначення, казармено-житлового фонду, комунальних споруд, земельних ділянок у підрозділах,

військових частинах, на кораблях, складах. Важливо, що даним наказом були затверджені всі форми документів з обліку та звітності військового майна ДПСУ, які і зараз використовуються у СЗ ПММ ООДК.

Наказ Голови Державного комітету у справах охорони Державного кордону України – командувача Прикордонними військами України від 12.11.1999 № 513 «Про поширення дії наказу Міністра оборони України на Прикордонні війська України» (Керівництво по контролю якості пального у Збройних Силах України, затверджене наказом Міністра оборони України від 23.01.1997 № 1) [16]. Практичне значення цього документу визначається його деталізованим змістом, зокрема посадовими обов'язками, відповідно до яких кожній посадовій особі військової частини, починаючи від водія транспортного засобу і до начальника прикордонного загону, визначаються завдання щодо контролю за якістю пального.

Отже, з проведеного аналізу нормативно-правових документів СЗ ПММ, що втратили чинність згідно з наказом Адміністрації ДПСУ [8], виявлені прогалини у нормативних положеннях, які регламентують: правила охорони довкілля на об'єктах СЗ ПММ; забезпечення контролю якості пального під час застосування на військовій техніці та під час зберігання ПММ на складах і пунктах заправлення техніки паливом; організацію і ведення обліку та звітності у СЗ ПММ; організацію збирання та здавання відпрацьованих нафтопродуктів, охолоджуючих рідин; організацію утримання, удосконалення та експлуатацію складів пального, пунктів заправлення техніки паливом відповідно до діючих нормативних документів; забезпечення належного використання, обслуговування та зберігання технічних засобів СЗ ПММ; складання актів за фактом перевірки прикордонних підрозділів на наявність та якість пального, спеціальних рідин, наявність та стан технічних засобів СЗ ПММ.

Наступним етапом цього дослідження є пошук компенсаторних механізмів нормативно-правового забезпечення, які б дозволили вирішувати анонсовані проблемні питання.

Перше питання: забезпечення контролю якості пального під час застосування на військовій техніці та під час зберігання ПММ на складах і пунктах заправлення техніки. Авторами статті встановлено, що існує єдиний порядок організації та здійснення робіт, пов'язаних із контролюванням якості нафти і нафтопродуктів під час приймання, зберігання та транспортування на підприємствах і організаціях України (далі – Порядок). Він викладений в Інструкції з контролю якості нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України, затвердженою наказом Міністерства палива та енергетики України, Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 04.06.2007 № 271/121, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 04.07.2007 за № 762/14029 [17] (далі – Інструкція з контролю якості нафти і нафтопродуктів).

Проаналізувавши зміст основних положень Інструкції з контролю якості нафти і нафтопродуктів [17], встановлено, що ООДК, у яких відсутні власні лабораторії з випробування ПММ та спеціальних рідин (а в підрозділах ДПСУ відсутні такі лабораторії), повинні укладати відповідні договори про виконання робіт з випробування ПММ та спеціальних рідин із сторонніми акредитованими або атестованими у встановленому порядку лабораторіями [17, п. 5.2]. У наказі [17] зазначається, яку документацію необхідно вести за відсутності власної випробувальної лабораторії, та наведені форми цих документів. Також наведено порядок контролю якості під час приймання, зберігання і відпуску ПММ та спеціальних рідин [17, п. 6]. Разом із тим потрібно наголосити, що у документі [17, п. 9] надаються рекомендації з організації контролю якості відпрацьованих нафтопродуктів. Пунктом 9.1 документу [17] зазначається, що відпрацьовані нафтопродукти можуть прийматися у відповідності до вимог ГОСТ 21046-2015 [18]. Однак при цьому не враховується специфіка ДПСУ, яка виражена у тому, що уповноважені особи ООДК отримують ПММ та спеціальні рідини на складах пального Адміністрації ДПСУ і забезпечують ними прикордонні підрозділи ДПСУ. За розпорядженнями Адміністрації ДПСУ в органах та підрозділах ДПСУ створюються резерви ПММ у вигляді дизельного пального та автомобільного бензину. Для забезпечення зберігання запасів ПММ використовуються заправні пункти та технічні засоби (резервуари та бочки для зберігання пального), які необхідно утримувати у чистому стані. З цією метою необхідно постійно здійснювати очищення засобів зберігання (резервуарів для зберігання пального), а також стежити за термінами зберігання пального з метою контролю виходу за межі кондиції. Для цього необхідно освіжати запаси пального, що знаходиться на зберіганні у резервуарах. Також необхідно передбачити відповідні інструкції, рекомендації тощо та офіційно довести їх вимоги до посадових осіб ОПОДК ДПСУ.

Потрібно наголосити на особливій важливості чіткої регламентації відомчими керівними документами завдань і посадових обов'язків, визначених керівними документами [2] та [3]. У разі відсутності нормативної регламентації така діяльність здійснюватиметься на розсуд відповідної посадової особи і не матиме єдиного підходу.

Наприклад: в ООДК «А» списання використаного прикордонним підрозділом пального за місяць організовано згідно з наданим донесенням (звітом) на підставі акта на списання; в ООДК «Б» – на підставі наданого донесення (звіту); в ООДК «В» – без донесення, на підставі дорожніх листів та робочих листів агрегату та актів на списання.

Наступний приклад: підсумок виданого пального зі складу пального ООДК за певний період оформлюється на підставі накладної; в іншому випадку – на підставі щоденно-видаткової відомості; ще в іншому випадку – на підставі складеної зведеної відомості за щоденними видатковими відомостями.

Наведемо ще один приклад: видача пального зі складів пального (пунктів заправлення техніки) на автомобіль здійснюється на підставі дорожнього листа із записом у щоденно-видатковій відомості чи роздавальній (здавальній) відомості або видатковій на видачу ПММ.

Отже, практика показує, що кожний ООДК на свій розум визначає специфіку документообігу в ООДК.

Також звертаємо увагу на питання звітності СЗ ПММ щодо використання ПММ та спеціальних рідин на техніці підрозділу. Наказом Адміністрації ДПСУ від 23.11.2020 № 120 «Про організацію ведення, обліку та зберігання службових документів» визначено, що згідно із затвердженою примірною номенклатурою справ у підрозділах ОДК ДПСУ ведеться (складається) тільки видаткова відомість на видачу ПММ (додаток 31) [19].

Разом із тим у наказі Адміністрації ДПСУ [19], на погляд авторів, доцільно було б передбачити відпрацювання прикордонними підрозділами, що здійснюють самостійну заправку техніки, місячного донесення з використання пального, як це зазначено у п. 215 наказу Адміністрації ДПСУ [3]. Також до донесення (звіту) з використання пального прикордонним підрозділом додається пояснення, напрацювання техніки та витрачання пального за марками по кожній одиниці техніки прикордонного підрозділу. Також п. 214 наказу [3] визначено, що з питань витрачання пального і дотримання лімітної дисципліни перевіряється наявність та порядок ведення лімітних карток на автомобілі. Потрібно розуміти, що лімітна картка є обов'язковим документом, що ведуть з метою контролю за лімітом пального у прикордонному підрозділі, і її також потрібно перевіряти, але ведення її не передбачено наказом [19].

Пунктом 201 наказу Адміністрації [3] визначається, що наявність пального в баках машин автомобільної техніки та спеціальних колісних шасі перевіряється для кожної одиниці техніки у кожному підрозділі. Цю кількість пального записують у відомість визначення кількості пального у баках машин. Необхідно розуміти, що кількість пального, яке рахується за прикордонним підрозділом, складається або може складатися з пального, що зберігається у резервуарах або бочках, та з пального, що знаходиться у баках машин і не списане. Отже, можна дійти висновку, що відомість визначення кількості пального у баках машин повинна бути долучена до донесення (звіту) для розуміння повної інформації про наявність пального у прикордонному підрозділі, але складання такого документу не передбачено наказом Адміністрації [19].

Ще одним документом, який повинен бути долучений до донесення (звіту), є відомість визначення кількості пального при знятті залишку пального на складі (заправному пункті). Пунктом 199 наказу Адміністрації [3] визначається, що наявність пального, олив, спеціальних рідин на складі (заправному пункті) визначається у кожному резервуарі заміром висоти наливу метр-штоком або замірною рулеткою, а щільність і температура – нафтоденсиметром. Усі ці дані записують у відомість визначення кількості пального при знятті залишку, що підтверджує складання відомості визначення кількості пального при знятті залишку пального на складі (заправному пункті).

Аналізуючи нормативно-правове забезпечення діяльності СЗ ПММ, авторами встановлено, що порядок складання донесення (звіту) з використання ПММ та форма такого донесення (звіту) керівними документами не передбачені, відсутні рекомендації щодо правил складання такого донесення (звіту), не визначено, чи потрібно долучати до донесення (звіту) інші документи, необхідні для розуміння повної картини стосовно обліку пального у прикордонному підрозділі. Разом із тим у наказі Адміністрації ДПСУ [19] визначено, що у прикордонному підрозділі з документів обліку СЗ ПММ необхідно вести тільки видаткову відомість на видачу ПММ. Тому постає питання про правомірність

виребування від командира підрозділу донесення (звіту) щодо використання його підрозділом пального у звітному періоді.

Такий стан нормативно-правового забезпечення діяльності СЗ ПММ та її посадових осіб не сприяє якісному виконанню покладених керівними документами [1, 2, 3] повноважень, що своєю чергою зумовлює необхідність усунення визначених у статті прогалин.

Висновки

Проведений аналіз нормативно-правового регулювання діяльності СЗ ПММ та діяльності посадових осіб, яких уповноважено здійснювати заходи, що визначені їхніми посадовими обов'язками відповідно до керівних документів [1, 2, 3] дозволив встановити низку прогалин.

Так, серед обов'язків, покладених на посадових осіб СЗ ПММ ООДК керівними документами [1, 2, 3] та які не деталізовані наказами Адміністрації ДПСУ, є такі: додержання правил охорони довкілля прикордонними підрозділами на об'єктах СЗ ПММ; забезпечення контролю за якістю пального згідно з чинними інструкціями та керівними документами; організація і ведення обліку та звітності; організація збирання та здавання відпрацьованих нафтопродуктів, охолоджуючих рідин; організація утримання, удосконалення та експлуатація складів пального, пунктів заправлення паливом та інших підпорядкованих об'єктів СЗ ПММ відповідно до діючих нормативних документів; забезпечення належного використання, обслуговування та зберігання технічних засобів СЗ ПММ; складання актів за фактом перевірки прикордонних підрозділів на наявність та якість пального, спеціальних рідин, наявність та стан технічних засобів СЗ ПММ.

Разом з тим було встановлено, що існують законодавчі загальнодержавні документи, які регламентують такі питання, як контроль за якістю пального; збирання, здавання відпрацьованих нафтопродуктів [17]. Також не знайшли відображення у нормативно-правовому регулюванні діяльності СЗ ПММ питання, як-от: організація утримання, удосконалення та експлуатації складів пального, пунктів заправлення; належне використання, обслуговування та зберігання технічних засобів; організація і ведення обліку та звітності у СЗ ПММ. Зазначене не сприяє якісній та ефективній діяльності посадових осіб СЗ ПММ щодо виконання покладених на них обов'язків.

Напрямом подальших розвідок є дослідження нормативно-правового регулювання діяльності СЗ ПММ інших військових формувань та право-охоронних органів в інтересах удосконалення системи забезпечення ПММ ДПСУ.

Перелік джерел посилання

1. Про затвердження Порадника з військового (корабельного) господарства Державної прикордонної служби України : наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 21.12. 2020 р. № 134.
2. Статути Збройних Сил України. Київ : Алерта, 2022. 436 с.
3. Про затвердження Настанови щодо забезпечення паливом органів Державної прикордонної служби України : наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 24.06.2008 р. № 544. 52 с.
4. Плахотний М. Нормативно-правове регулювання діяльності Державної прикордонної служби України в системі забезпечення національної безпеки. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2013/33.pdf (дата звернення: 22.11.2022).
5. Нікіфоренко В. Аналіз законодавчого та нормативно-правового забезпечення прикордонної безпеки України. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2015/23.pdf (дата звернення: 22.11.2022).
6. Радченко О. Тонконог О. Аналіз нормативно-правового забезпечення державної безпеки України. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Державне управління*. Хмельницький, 2019. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadpsdu_2019_1_11 (дата звернення: 22.11.2022).
7. Ляшук Р. Правове забезпечення діяльності відділів прикордонної служби. URL: http://www.lsej.org.ua/5_2015/40.pdf (дата звернення: 22.11.2022).

8. Про визначення таких, що втратили чинність, деяких наказів : наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 20.12.2016 р. № 197. URL: <http://npd.dpsu.gov.ua/search?s=0> (дата звернення: 18.01.2023).

9. Про введення в дію Інструкції щодо поведінки з отруйними технічними рідинами у Збройних Силах України : наказ заступника Міністра оборони України по тилу – начальника тилу Збройних Сил України від 02.02.1994 р. № 7. 55 с.

10. Інструкція про порядок збору та здачі відпрацьованих нафтопродуктів : наказ Міністра оборони України від 23.02.1994 р. № 11. 9 с.

11. Про затвердження Інструкції з автомобільного та бронетанкового забезпечення в Державній прикордонній службі України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 р. № 577. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/372404_372469 (дата звернення: 18.01.2023).

12. Про введення в дію Керівництва щодо поведінки з етиловим спиртом : наказ заступника Міністра оборони – начальника тилу Збройних Сил України від 11.04.1994 р. № 24. 70 с.

13. Норми витрати пального, масел, мастил і спеціальних рідин при експлуатації, ремонті та консервації військової техніки й озброєння Збройних Сил України (для автомобільної техніки, виробів ракетно-артилерійського озброєння, інженерної техніки, виробів повітряно-десантних військ, озброєння хімічних військ, наземного обладнання виробів військово-повітряних сил, топогеодезичної техніки, засобів вимірювання, технічних засобів метеослужби, технічних засобів тилу й інші потреби військових частин і закладів) : додаток № 2 до наказу Міністра оборони України від 06.01.1999 р. 271 с.

14. Про затвердження Керівництва по роботі військових складів пального Збройних Сил України : наказ заступника Міністра оборони України по тилу – начальника тилу Збройних Сил України від 12.11.1998 р. №112. 115 с.

15. Руководство по учету вооружения, техники, имущества и других материальных средств в Вооруженных Силах СССР. Ч. I. Учет в подразделениях, войсковых частях, на кораблях и в соединениях : прил. 1 к приказу Министра обороны СССР. 1979 г. № 260. 382 с.

16. Про введення в дію Керівництва по контролю якості пального у Збройних Силах України : наказ заступника Міністра оборони України по тилу – начальника тилу Збройних Сил України від 23.01.1997 р. № 1. 266 с.

17. Про затвердження Інструкції з контролю якості нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України : спільний наказ Міністерства палива та енергетики України, Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 04.06.2007 р. № 271/121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0762-07#Text> (дата звернення: 18.01.2023).

18. ГОСТ 21046-2015. ДСТУ ГОСТ 21046:2019. Нефтепродукты отработанные. [Чинний від 2019-06-10]. URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_gost_21046_2019.pdf (дата звернення: 18.01.2023).

19. Про організацію ведення, обліку та зберігання службових документів : наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 23.11.2020 р. № 120. 13 с.

Стаття надійшла до редакції 03.02.2023 р.

UDC 658.7.01 : 355.6

D. Kupriyenko, V. Sahan, N. Levchuk

**LEGAL REGULATION OF FUEL AND LUBRICANT SUPPLY SERVICES:
ANALYSIS OF PROBLEMS AND PROPOSALS FOR THEIR SOLUTION**

The article is devoted to the analysis of the state of regulatory and legal regulation of the activity of the fuel and lubricant supply service of the State Border Guard Service of Ukraine. The official duties of the officials of the fuel and lubricant supply service are determined by the Statutes of the Armed Forces of Ukraine, the order of the Administration of the State Border Guard Service of Ukraine dated June 24, 2008 No. 544 "On the approval of the Guidelines on the provision of fuel to the bodies of the State Border Guard Service of Ukraine", as well as the order of the Administration of the State Border Guard Service of Ukraine of the Border Service of Ukraine dated December 21, 2020 No. 134 "On the approval of the Advisor on

military (ship) management of the State Border Service of Ukraine." The review of the regulatory legal support of the fuel and lubricant supply service of the State Border Guard Service of Ukraine made it possible to establish that the duties of the officials of the fuel and lubricant supply service include tasks related to: monitoring the quality and proper use of fuel, planning the necessary efficiency measures and feasibility of using and saving fuel; organization of maintenance, improvement and operation of fuel warehouses, filling stations and other subordinate fuel service facilities in accordance with current regulatory documents; ensuring proper use, maintenance and storage of technical means; organization and maintenance of accounting and reporting on fuel service; collection, delivery and proper use of spent oil products, etc. The procedure for performing these tasks must be regulated by relevant departmental acts. At the same time, the governing documents of the State Border Service of Ukraine and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine do not define the procedure for performing the specified tasks. According to the authors, it is the task that regulates the order and conditions of storage of fuel and lubricant materials, special liquids at fuel warehouses and filling stations; tasks of fuel quality control; maintenance of technical means of the fuel and lubricant supply service are fundamentally important for the high-quality organization of the activities of state border protection units and must be regulated for the high-quality performance of official duties by officials of the State Border Service of Ukraine, who are assigned the tasks of organizing and managing the military (ship) economy.

K e y w o r d s : regulatory and legal regulation; fuel and lubricants; job responsibilities; security service; rear support.

Купрієнко Дмитро Анатолійович – доктор військових наук, професор, заступник начальника кафедри логістики Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.

<https://orcid.org/0000-0002-4086-1310>

Саган Віталій Васильович – старший викладач кафедри логістики Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.

<https://orcid.org/0000-0003-1042-8353>

Левчук Наталія Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри логістики Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.

<https://orcid.org/0000-0003-2769-0446>